

A jövő megjósolásnak leghatékonyabb módja, ha nekiállunk megalkotni.

(Peter Drucker)

François Hollande elnöki periódusának belpolitikai mérlege

avagy a francia "Puding" próbája az evés

Dr. Túrke András István Ph.D.

VIII. évfolyam 1. szám

2018.
március 20.

TARTALOM

I. Francia belpolitika
Jean-Marc Ayrault
kormányai alatt.....2

A francia cégek helyzete - leépítések az ALSTOM-nál.....7

II. A 2014 márciusi választások.....11

A breton lobbijelentősége Franciaországban.....14

III. Francia belpolitika
Manuel Valls
kormányai alatt.....15

IV. Francia belpolitika
Bernard Cazeneuve
kormányai alatt.....20

François Hollande megválasztásával 17 év szünet után 2012-ben ismét baloldali elnöke lett Franciaországnak. Hollande egy szélsőjobboldali orvos és egy baloldali szociális munkás házaspár gyermekeként született 1954-ban. Katolikus neveltetése ellenére magát „nem hívőnek” tartja.

Az ENA Voltaire évfolyamának tagjaként ismerte meg Ségolène Royalt, akitől szabad élettársi viszonyban négy gyermeke született. Hollande 1974-ben már részt vett François Mitterrand elnökválasztási kampányában, de csak 1979-ben lépett be a Szocialista Pártba.

1981-ben Corrèze 3. körzetében Jacques Chirac ellen indították a képviselők választásokon, ekkor még sikertelenül, de 1988-ban az első körzetben sikerült mandátumot szereznie (1993-ig, majd az 1997-2012-es időszakban).

1994-ben a PS-ben megkapta a gazdasági kérdésekkel megbízott nemzeti titkári pozíciót, a következő évben már a párt szóvivője, 1997-ben pedig Jospint váltja a párt élén, az első titkári pozícióban.

1999-ben rövid 4 hónapig európai parlamenti képviselő lett, de 2001-ben már Tulle polgármestere, majd a Corrèze-i megyei tanács elnöke. Hollande karaktere gyökeresen különbözött elődje túlbuzgó, lerohanó stílusától, kifejezetten visszafogott, kompromisszum-kereső, a háttérben építkező személyiségként vált a PS elnökévé, DSK kiesése után elnökjelöltjévé, majd a „normális elnök” (président normal) szlogennel nyerve Franciaország elnöke.

Politikai módszeréről pontosan lehetett tudni, hogy az a megegyezés és a kompromisszum (más aspektusból a konfliktus kerülése) köré épül. Kritikusai szürkeségét és kezdeményező képessége hiányát emelték ki, és a nem túl hízelgő puding (Flanby) ragadványnévvel ruházták fel¹.

¹ A szerző köszönettel tartozik Soós Eszter Petronellának elemzéseire rendelkezésre bocsátásáért.

Francia belpolitika Jean-Marc Ayrault kormányai alatt

(2012. máj. 15. – 2014. márc. 31.)

François Hollande a megválasztása után az Elysée főtitkárának Pierre-René Lemas-t² nevezte ki. Hollande első minisztere³ pedig Jean-Marc Ayrault, nantes-i polgármester lett. Nem tett tehát szívességet a radikális szocialistáknak, nem Claude Bartolone-t és nem Martine Aubry-t választotta maga mellé, hanem egy hozzá hasonló szociáldemokratát.

Hollande annak ellenére vállalta Ayrault kinevezését, hogy az új miniszterelnököt még 1997-ben fél év felfüggesztett börtönre ítélték, és nem volt semmiféle kormányzati tapasztalata.

Jean-Marc Ayrault is régi kemény ellenfele volt Hollande-nak. Németbarát politikus, a nantes-i és würzburgi egyetemeken germanisztikát tanult. Fiatal korában a Keresztény Ifjúság Falusi Mozgalom (MRJC) tagja volt. Világképében sajátosan keverednek a keresztény, a liberális és a marxista elemek. 1970-ben az MRJC-ből kilépve belépett a Szocialista Pártba. 1979-ben bekerült a PS Központi Bizottságába, 1989-től 2012-ig Nantes polgármestere, e tisztségben négyszer egymás után választották újra.

1997-ben korrupciós ügy miatt 6 hónap felfüggesztett börtönre és 30.000 Frank megfizetésére ítélték, mert az 1991-1993 közti időszakban a helyi újság vezetőjét (PS-hez közeli üzletembert) verseny-

pályázat nélkül kiemelkedően magas, évi 6 millió Frankos fizetségért alkalmazta.

2008-ban augusztusában Nantes polgármestereként a dalai lámát hivatalosan is fogadta, a polgármesteri hivatalon hosszú napokig vígan lengede-zett a tibeti zászló a kínaiak bosszantására, kifejezve a polgármester együttérzését. A Nemzetgyűlésben pedig a "Tibeti Probléma Csoport" egyik prominens személyisége volt.

Az Ayrault-kormány összeállítása politikai üzenet volt a PS-nek és szövetségeseinek, hiszen abban – patikamérlegesen mérve – szerepelt az összes platform képviselője, a párt baloldalától Aubry szövetségesein át a Royal-hívekig bezárólag.

A kormányban, Franciaország történetében először szigorúan érvényesült – legalábbis kezdetben – a férfi-női paritás elve, 18 minisztere kapcsán 9:9, 16 ún. delegált minisztere kapcsán pedig 8:8 volt a nemek aránya. A PS-en kívül a radikális baloldal (PRG) és a Zöldek (EÉLV) is kapott 1-1 miniszteri és 1-1 delegált miniszteri posztot.

A PS nagyhatalmú köztársasági elnökül Laurent Fabius kapta a külügyminiszteri, Pierre Moscovici (a Jospin-kormány európai ügyi minisztere) a gazdasági, pénzügyi és

² 2014 április 8-án Jean-Pierre Jouyet váltotta, a Gracchus-csoport (melynek célja a francia baloldal megújulásához ötleteket, elemzéseket, javaslatokat szolgáltatni) tagja. Lemas kinevezése szimbolikus volt, Sarkozy - 2003-ban, még belügyminiszterként - megpróbált rá nyomást gyakorolni egy illegális, természetvédelmi területre szóló építési engedély kiadása ügyében Jean Reno színész számára, melyet Lemas elutasított (www.youtube.com/watch?v=cFKIpXfmUwY) Majd a decentralizáció jegyében végig az erős prefektusi rendszer mellett küzdött, szembeállva Sarkozy centralizációs politikájával. 2007-ben, mint Lorraine prefektusát, Sarkozy indoklás nélkül gyakorlatilag kirúgatta.

³ Itt jegyezzük meg, hogy az általánosan elterjedt magyar fordítás ("miniszterelnök") a francia politikai rendszer kapcsán pontatlan. Az V. Köztársaság alkotmánya szerint az első miniszter valóban csak az "első" a köztársasági elnök alá rendelt kormány miniszterei között. Más kérdés, hogy időnként az első miniszter hatásköre megnövekedett (főként a cohabitation időszakaiban) és valódi miniszterelnökként funkcionált. Erről ld. bővebben: DUBY, Georges (szerk.) *Franciaország története II.*, Bp., Osiris, 2007. (Az intézményi keret c. fejezet, p. 450.)

külkereskedelmi csúcsminisztériumot (139 rue de Bercy)⁴.

Az ifjabb generációból Manuel Valls belügyminiszter, Benoît Hamon – a PS 2017-es elnökjelöltje - pedig Bercy-nél a szociális gazdasági és szolidaritási delegált miniszteri pozíciót töltötte be. Valls belügyminiszterként először a PS emberi jogokra alapozott humánusabb politikáját próbálta keresztülvinni a legkardinálisabb kérdésben, a migráció (főként: cigánykérdés) esetében és vissza akart térni az évi kb. 110.000 állampolgárság megadásának politikájához.

E politika azonban elég hamar becsődölt és Valls jó politikai képességeire vallott, hogy 180 fokos fordulattal lényegében egy a sarkozysta és le penista elveknek is megfelelő kemény kezű politikára váltott. (2013-tól új miniszteri rendelete szerint csak 30.000 állampolgársági kérelmet lehet évente elfogadni), mely megalapozta népszerűségét.

A kitoloncoltaknak folyósított „Sarkozy-féle” támogatás⁵ nem volt túl bölcs lépés, mert ebből azok – a kényszerű, de legalább ingyenes „rokonlátogatás” után - rögtön megvették az újabb menetjegyet vissza Franciaországba. Valls 2012 december 7-én jelentette be a "roma kárptólási rendszer" végét. Határozott lépéseivel azt sugallta, lényegében az

Ayrault kormányban ő az (egyetlen), aki konkrét, határozott elképzelésekkel rendelkezik és tudja, hogy mit csinál. A cigányok elleni fellépéssel kialakított "rasszista" imázsát az antiszemitizmus elleni fokozott progpaganda-harcával igyekezett kiféheríteni.

A kormánytagok közül megemlítendő még a feltörekvő Bernard Cazeneuve, aki a Quai d'Orsay európai ügyi delegált minisztere lett és a guyane-i származású igazságügyminiszter-asszony, Christiane Taubira, utóbbi az egyetlen nő viszont, aki fontosabb szerepet kapott a kormányban.

A kormányzat első szimbolikus - és érdemi - intézkedései keretében bevezette a 75%-os adókulcsot az 1 millió euró feletti bért kifizető vállalatok és jogi személyek számára (az ez összesen felüli részre vonatkozóan) két éves, átmeneti időszakra. A Jean-Louis Debré vezette alkotmánytanács 2012 végén még elkaszáltta ezt az 1000 bérezettet és vezetőt valamint 470 vállalkozást érintő törvényt (legfőképpen a futball klubok voltak érintettek), mert először fizikai és nem jogi személyekre szabták a jogalkotók.

A tényleges többlet az 1 millió feletti összegre plusz 18% volt⁶, nem érthette el a vállalkozás összbevételeinek 5%-át és csak 2014 február elsejétől lépett életbe a

⁴ A cohabitation idején a szocialista kabinet részéről Moscovici felelt az EU francia elnökségének előkészítése miatt, míg a külügyekben Jacques Chirac elnökkel közösen járt el. (2001 első feléről van szó, ez a Nizzai szerződés tárgyalásainak időszaka). 2002-től 2004-ig minden választáson súlyos vereséget szenvedett. 2004-2007 között EP képviselő és az EP egyik alelnöke is. A DSK alapította *Balra Európa!* egyesület elnökségét is betöltötte. Majd a francia Nemzeti Közgyűlés ("parlament alsóháza") képviselője lett. Miután DSK IMF elnök lett, Moscovici vette át a szocialista pártban a "szociáldemokratizálódás" vezetését. 2011-ben DSK-t támogatta annak botrányáig és csak utána sorakozott fel végül François Hollande mellett.

⁵ 2011-ben az ún. ARH segélyt 10.600 személy (ebből: 7300 román, 1300 bolgár roma) vette igénybe, ebből 2000 gyerek. Értéke 300 euró a felnőttek és 100 euró a gyerekek esetében. Feltétele 3 hónapnyi kinntartózkodás (melyet aligha tudtak papírok hiányában ellenőrizni) és a "nagyon leromlott, szegényes állapot". A PS az ARH-t valójában csak átnevezte (*viatique* = útravaló zsebpénz) és összegét 50 euróra vitte le. E mellett a rendszer mellett létezett egy másik, még jövedelmezőbb is: Ha a roma bejelentette, hogy saját maga akarja a hazamenetelét szervezni, 2012-ig 2000 (!) eurós segélyt kapott. Aztán vagy tényleg hazament (ritkaság) vagy kissé áthelyezte illegális székhelyét pár 100 kilométerrel arrébb. Valls ezt a rendszer sem szüntette meg, csak a segély értéke csökkent 500 euróra. (Ez az ARV, azaz "Önkéntes Hazatérési Segély") „Roms : vers la fin du système français d'aide au retour ? Le ministre précise : priorité à l'Europe”, *EU-Logos Athéna*, 2012.11.09. <https://www.eu-logos.org/2012/12/09/roms-vers-la-fin-du-systeme-francais-daide-au-retour-le-ministre-precise-priorite-a-leurope/>

⁶ „Une taxation à 75 % pour les revenus supérieurs à 1 million d'euros” <https://www.luiipresident.fr/francois-hollande/engagement/taxation-75-des-hauts-revenus-241>

2013-as és 2014-es évre vonatkozólag. A kampányígéretének megfelelően 30%-al csökkentették a 34 miniszter bérét. (*Nota bene*, Sarkozy egyik első elnöki akciója volt az elnöki fizetés megemelése) és aláírtak egy etikai kódexet (*charte de déontologie*) mely az álláshalmozás megszüntetésére irányult, azaz például a miniszteri tárca összeférhetlenné vált a polgármesteri vagy a régióelnöki tisztséggel.

2013 ősztől a központi kormányzat és az önkormányzatok között a fiskális kormányzat hatásköreit illetően érezhetően megnőtt a feszültség. Az állami szint föderatív jelleggel egyre több hatáskört (és ezzel forrást) kívánt magához vonni, mely forrásokat viszont nem a helyi célokra, hanem az államháztartási hiány befoltozására tervezte felhasználni.

Az első Ayrault kormány alig több, mint egy hónapjában nem tétlenkedett, szociális, illetve népszerűség növelő intézkedések sora következett, melyek között több, sérelmezett Sarkozy-intézkedés visszavonására is sor került. A tanévkezdési segélyeket a 2012/2013-as tanév kezdetétől 25%-al emelték. Hatályon kívül helyezték a korábbi belügyminiszter nevéhez kötődő ún. Guéant körlevelet, mely korlátozta a külföldi tanulók franciaországi munkavállalási jogát.

Visszaállították 62 éves korról 60 éves korra a teljes nyugdíjhoz jutás lehetőségét azok számára, akik az előírt számú években teljes mértékben befizették a nyugdíjhozjárulást. Eltörölték a Sarkozy által bevezetett adó- és járulékmentességét a túlórának, valamint a 20 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató vállalkozások szociális kiadásaira vonatkozó mentességeket. A nemzeti vállalatok vezetőinek bérét bruttó évi 450.000 euróban maximalizálták, a SMIC-et 2012

július 1-től 2%-al növelték, 0,6%-al az infláció feletti mértékben, továbbá 3 hónapra befagyasztották az üzemanyagok árát.

A június 10-én és 17-én tartott nemzeti gyűlési választásokat a szocialisták győzelemmel zárták, 258 mandátumot szereztek meg az 577 tagú Nemzeti gyűlésben, az abszolút többséget (295 hely, 51,1%) pedig – 1981 óta színén először – szövetségeseikkel tudták biztosítani⁷. Mindez lehetővé tette a kényelmes kormányzást, illetve az ötödik köztársaság történetében először olyan helyzetet teremtett, amikor a parlament mindkét házában baloldali többség volt.

Az immár hagyományos protokollnak megfelelően felállt a szinte változatlan II. Ayrault kormány. Július végén 15 ZSP (kiemelt biztonsági zóna) felállításáról döntöttek a megnövekedett bűnözést (betörés, autófeltörések, rablás stb.) felmutató kerületekben. A zónák többsége az ország észak-nyugati, kisebb részben déli részében található. Novemberben további 34 felállításáról döntöttek, a harmadik hullámban, 2013 decemberében Valls belügyminiszter pedig további 16 felállításáról⁸.

A kormányzat aktívan foglalkozott a francia versenyképesség kérdéseivel, a miniszterelnök hivatalba lépése után megrendelte Louis Gallois-tól – az Airbus korábbi vezérigazgatójától⁹ – a francia versenyképességgel foglalkozó jelentést, mely 2012. november 5-re készült el¹⁰.

A jelentés sokkterápiás megoldást javasolt 30 milliárdos munkáltatói járulékot és bérösszeget átcsoportosítva – a szociális kiadásokat a GDP 1,5%-ával csökkentve – a költségvetés számára,

⁷ Résultats des élections législatives 2012, [https://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult_LG2012/\(path\)/LG2012/FE.html](https://www.interieur.gouv.fr/Elections/Les-resultats/Legislatives/elecresult_LG2012/(path)/LG2012/FE.html).

⁸ Les zones de sécurité prioritaires (ZSP), <https://www.gouvernement.fr/action/les-zones-de-securite-prioritaires-zsp>

⁹ 2007-2012 között, 2014-től a PSA felügyelőtanácsának elnöke

¹⁰ „Les mesures phare du rapport Gallois”, *LeMonde.fr*; 2012.11.05 https://www.lemonde.fr/economie/article/2012/11/05/les-mesures-phares-du-rapport-gallois_1786012_3234.html

egy-két éven belül. Javasolta többek között a 2011-ben betiltott palagáz-kitermelés újraindítását is (ezt a kormány élből elutasította), a vállalati szféra közelítését az egyetemi szférához, a BPI (Nemzeti Fejlesztési Bank) kölcsönfeltételeinek könnyítését. Az európai uniós szinten az ipar előtérbe helyezését és az euró gyengítését szorgalmazta.

A II. Ayrault kormány az Cahuzac-ügy eredményeként alakult át lényegesebben, az elnök „normalitása” és az „erkölcsi fölénye” nagyjából eddig tartott. 2012 decemberében Hollande delegált költségvetési miniszteréről, Jérôme Cahuzac-tól (eredeti foglalkozása: sebész) derült ki, hogy 600.000 eurós eltitkolt megtakarításait kezelte off-shore módon, előbb a genfi székhelyű, de francia alapítású Reyl & Cie Bankban (melynek számos francia politikus VIP ügyfele), majd pedig egy szingapúri bankszámlán.

Az ügy hónapokig mérgezte a légkört míg végül Cahuzac 2013 március 19-én lemondani kényszerült és elismerte bűnösségét. De az ügy nem zárult le, gyanúba került Pierre Moscovici és Manuel Valls is. A Cahuzac-ügy után pár nappal Franciaországban is kitört a nemzetközi újságírószövetség (ICIJ) által kirobbantott ún. *offshore leaks* botrány, ahol 130 személy - köztük Hollande elnök 2012-es kampányának kincstárnoka, Jean Jacques Augier – volt érintett a nemzetközi adóparadicsomok *off shore* számláira kihelyezett eltitkolt pénzmozgásokban.

A botrányok nem tettek jót a kezdetektől sulykolt, „takarékos és szociálisan érzékeny kormányzati” imázsnak. Cahuzacot tehát Bernard Cazeneuve váltotta fel az átalakított szerkezetű (a külkereskedé-

lem a külügyhöz került át) Bercy élén. Cazeneuve korábbi tárcáját pedig a korábbi szakképzésekért felelős miniszteri delegált, Thierry Repentin kapta meg. Ekkor szűnt meg a kormányban a férfi-női paritás, eggyel több férfi delegált miniszteri tag lett. Másnap, 2013 március 20-án az UPM elnöke, Jean-François Copé bizalmatlansági indítványt terjesztett elő, mely a szükséges 287 szavazat helyett csak 228-at kapott meg az 573-ból.

Hollande elnöksége elején az oktatás területén 60.000 új állás létrehozását hirdette meg (Sarkozy alatt 70.000 állást szüntettek meg) ebből 5000-et a felsőoktatás területén. Mindezt a számok alapján ciklusa végéig nagyjából sikerült megvalósítania. Ebből 29.590 hely fizetett gyakornoki hely volt, melyek 90-93%-át aztán véglegesítették¹¹.

Az iskolák tekintetében az Ayrault kormány több újítást is bevezettek: bevezették az erkölcsstan oktatását a gimnázium első osztályában, csökkentették az osztályismétlők számát és a heti óraszámot is csökkentették az iskolaszünetek kárára. Hollande megszüntette a francia gimnazisták iskolai költségeihez való – Sarkozy által bevezetett, 7600 családot érintő – automatikus állami hozzájárulást (PEC) abban az esetben, ha külföldön jár a gyerek iskolába¹² és szociális alapú ösztöndíjat helyezett kilátásba. Döntés született 100.000 új bölcsődei hely létrehozásáról is.

A (szociális) intézkedések pénzügyi alapjainak megteremtésére kénytelenek voltak az ÁFÁ-t 2014-ben 19,6-ról 20%-ra, valamint a köztes (a szolgáltatásokra kivetett) ÁFA 7%-os értékét 10%-ra emelni – mindezt viszont Hollande választási ígérete ellenére. A jövedelemadót (IR) 41-ről 45%-ra növelték, a

¹¹ Le Borgne, Bric, „60 000 postes dans l'éducation : la promesse de Hollande est-elle tenue ?” *Lui Président Blog (LeMonde.fr)*, 2017.05.10 <https://www.lemonde.fr/blog/lui-president/2017/05/10/60-000-postes-dans-leducation-la-promesse-de-hollande-est-elle-tenue/>

¹² Bordages, Anaïs, „Scolarité gratuite à l'étranger : une « mesure Sarkozy » à la trappe”, *Nouvelobs.com*, 2016.11.17. <https://www.nouvelobs.com/rue89/rue89-politique/20120710.RUE1163/scolarite-gratuite-a-l-etranger-une-mesure-sarkozy-a-la-trappe.html>

társasági adót is emelték és megadóztatták az üres lakóingatlanokat.

2012-ben az 1,3 millió eurós vagyonnál többel rendelkezőkre plusz adót, az olajcégek olajtartalékaira 4%-os, a banki osztalékokra pedig 3%-os különadót vetettek ki. Továbbá leállították, illetve felülvizsgáltatták a Sarkozy éra infrastrukturális gigaprojektjeit, a Szajna-Schelde csatorna tervét, az A355-ös autópálya-projektet, több új TGV vonalat és a *Grand Paris Express* metróprojektet.

Ezen intézkedésekkel 2012-ben 7,2 milliárd, 2013-ban 6,1 milliárd euró plusz adóbevételekre számítottak¹³. Ugyancsak a Sarkozy-reformmal (TEPA) szembe helyezkedve növelték az örökösödési adót, az 1,8 milliós értéket meghaladó örökségeknél mértéke maximum 45%-os lehetett.

Pénzügyi segítséget helyeztek kilátásba azon vállalatok számára, amelyek 55 év feletti senior, vagy 26 év alatti junior munkavállalókat alkalmaznak CDI (határozatlan idejű) szerződéssel és törvényt hoztak arról, hogy 2012-14 között 150.000 új munkahelynek kell létrejönnie a problémásabb városi vagy vidéki kerületekben a 16-25 éves nem vagy alig kvalifikált korosztály és a 30 év alatti sérültek számára, többek között az egyesületeknél, helyi hatóságoknál (stb.).

Ezen utóbbi intézkedéssel mintegy „leporolták” a szocialista Jospin kormány (’97-’02) intézkedéseit. Az egészségügy területén korlátozták a többletdíjakat és eltörölték a 30 eurós önrészt (ez a 210.00 igénybe vevőt számolva 6 millió eurós összeget jelentett) az AME (állami orvosi segítség) intézkedéscsomag igénybevétele esetén. Javaslatot tettek az elhagyásra vagy bezárásra váró vállalatok renacio-

nalizálására vagy visszavásárlására, konkrétan az *Arcelor Mittal* acélipari cég Florange-i üzemére vonatkozólag, de a javaslatot a miniszterelnök végül 2013. decemberében visszautasította.

2012. december 4-én megnyitották az ún. második Louvre-ot Lensben, (*Louvre Lens*). 2013 január 9-éről 10-ére virradó éjjel feltehetően a MIT (török hírszerzés) megbízásából egy török, a De Gaulle reptéren fedőfoglalkozásként karbantartási feladatokat ellátó ügynök fejlődésekkkel végzett a párizsi X. kerületi Kurdisztáni Információs Központban három kurd aktivistával, köztük a Kurd Munkáspárt alapító tagjával. A gyilkos előző nap már behatolt a központba és megszerezte a 329 tag adatbázisát.

Februárban kitört a lóhúsbotrány, a marhahúskészleteket európai szinten titokban az olcsóbb lóhússal „dúsították fel”. Franciaországban a *Spanghero* és a *Comigel* feldolgozó cégek voltak érintettek. Benoit Hamon miniszter ismertette a Spanghero cég módszerét, mely szerint a vámkézelés előtt még stimmel a húsok típusának megjelölése, utána viszont megváltoztatták azokat.

Február 27-én a Szenátus jóváhagyta az ún. szociális amnesztia törvényt, a 2007-2012-es időszakra, mely olyan bűncselekményt elkövetőkre alkalmazható, melyeket sztrájkok, tömegtüntetések folyamán követtek el és a büntetési tétel 5 éves börtönnél kevesebb. A törvényt a radikális baloldal ellenezte - 10 éves limitet reklamálva - és mind az UMP, mind a PS erősen kritizálta. Eddig 1981-től minden elnökválasztást amnesztia követett, de Sarkozy szakított a hagyománnyal¹⁴.

Április 23-án a közgyűlés 3 hónap heves vita és komoly utcai összecsapások után

¹³ „La France augmente les impôts de 7,2 milliards d’euros”, *LeTemps.ch*, 2012.07.04. <https://www.letemps.ch/economie/france-augmente-impots-72-milliards-deuros>

¹⁴ Piquet, Caroline, „Amnistie sociale : ce qu'il faut savoir sur la proposition de loi”, *Lefigaro.fr*, 2013.02.28. <https://www.lefigaro.fr/social/2013/02/28/09010-20130228ARTFIG00600-ce-qu-il-faut-retenir-de-la-loi-d-amnistie-sociale.php>

véglegesen elfogadta a homoszexuális párok házasságát lehetővé tevő törvényt, de a jobboldal teljes térfelén olyan elemi erejű volt a tiltakozási hullám, hogy több országban átívelő civil szervezete, a LMPT (*Le Manif pour tous* – kb. „tüntetés mindenkinek”) 2015-ben külön párttá alakult. (2014-ben 241.292 házasság kötött Franciaországban, ennek 4,4%-a, 10.522 azonos neműek között, utóbbiak 46%-a volt női pár.)

A felfokozott légkörben nem véletlen, hogy még a MuCEM-et, az Európai és Mediterrán Civilizáció Múzeumát is viccesen a törvény hívószavával „*mariage pour tous*” („házasság mindekinek”) avatta fel Marseille UMP-s polgármestere, Hollande elnök jelenlétében június elején¹⁵. Az április 24-én nyilvánosságra hozott adatok szerint Hollande elnök népszerűsége ekkor elérte a 25%-os rekordmélységet.

2013 július 2-án Delphine Batho környezetvédelmi, fenntartható fejlődés és energiaügyi miniszter (korábban az SOS Racisme alelnöke) lemondásra kényszerült, mert egy interjúban kifejezte nemtetszését azért, hogy tárcájának a költségvetését csökkentették és csalódását a kormányban.

2013 július 10-én megszavazták a (2017-től érvényes) összeférhetetlenségi törvényt, Hollande egyik nagy választási ígéretét, mely megállította az álláshalmozást a parlamenti és a helyi végrehajtó erejű mandátumok tekintetében. A törvény az állampolgárok mélyponton lévő bizalmát hivatott visszaállítani a politikai elitben, melynek 60% „*cum-lard*”, azaz álláshalmozó volt ekkor és melynek sikerült elérnie, hogy 2014-ben

még ne lépjen életbe a törvény. Az UMP és az UDI ellene szavazott.

2013. július 22-én elfogadták az új felsőoktatási és kutatási törvényt, mely nem változtatott az egyetemi autonómián vagy az egyetemek együttműködési rendszerén. A törvény az egyetemi hallgatók sikeressége köré szerveződött, támogatta többek között a hallgatók ingyenes szoftverhasználatát. Az állam 458 millió euróval többet tett bele a hallgatók ösztöndíjába és szociális támogatásába 2013-15 között, 137.500 új ösztöndíjas helyet létrehozva és a „40.000-es terv” értelmében 2018 január elsejéig 43.000 új egyetemi szálláshely létrehozását ígérve¹⁶.

Július 18-án Trappes-ban tömegverekedésbe, kődobálásba, gyújtogatásba torkollott egy, a férje kíséretében teljesen elfátyolozott nő rendőri igazoltatása, a rend helyreállítására több száz rendőrt kellett mozgósítani. A 2011 áprilisa óta hatályban lévő, az arc takarását tiltó törvény óta 705 rendőri ellenőrzést végeztek, 423 esetben teljesen elfátyolozott nők esetében. 119 esetben szabtak ki büntetést, mely vagy 150 euró kifizetéséből állt, vagy a delikvens részt vett ún. állampolgársági gyakorlaton¹⁷.

Október 9-én a Hollande-elnökség egyik legnagyobb belpolitikai botrányában, a Leonarda ügyben egymásnak feszült az elnök és az adminisztráció: Egy illegálisan Franciaország területén tartózkodó koszovói roma családot kiutasítottak, 15 éves kislányukat pedig egy iskolai kirándulás kellős közepén állították elő leszállítva a buszról.

¹⁵ Hollande vicces válasza : « ...*azt hittem avatásra hívtak, erre házassági ajánlatot kapok. Nagy örömmel elfogadom ezt az ajánlatot...* » Forrás : Inauguration du MuCEM, LCM adás, 2013.06.04.

¹⁶ 22 juillet 2013 - 22 juillet 2014 : ce que change la loi relative à l'enseignement supérieur et à la recherche, *Ministère de l'Enseignement supérieur (etc.) weboldala*, 2014.07.23. <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/cid81469/22-juillet-2013-22-juillet-2014-ce-que-change-la-loi-relative-a-l-enseignement-superieur-et-a-la-recherche.html>

¹⁷ François, Jean-Baptiste, „À Trappes, le contrôle d'identité d'une femme voilée dégenère”, *La-Croix.com*, 2013.07.21. <https://www.la-croix.com/Actualite/France/A-Trappes-le-controle-d-identite-d-une-femme-voilee-degenere-2013-07-21-989015>

Az erősen mediatizált ügyet felkapták a szélsőségek. Maga Hollande is szükségesnek látta megszólalni egy rögtönzött televíziós adásban, melynek során jogosnak nevezte a család kiutasítását, míg a lány előállításának kérdésében árnyaltabban fogalmazott. Majd elítélte a közigazgatási bíróság – egyébként teljesen jogszerű – határozatát és a lánynak felajánlotta, hogy visszatérhet, de a családja nélkül.

Az ellenzék élesen bírálta az elnök határozatlan magatartását. Bár számos támogató gimnazista megmozdulásra került sor, a franciák 65%-a ellenezte a kislány visszatérését Franciaországba és 74%-uk támogatta Valls szabálykövető fellépését, aki a teljes francia menekült-politika felülvizsgálatát ígérte¹⁸.

2013 október 25-én az államtanács jóváhagyta azt a júliusi rendeletet, mely az egy szélsőbaloldali halálos áldozattal járó diákszervezetek összecsapása kapcsán két szélsőjobboldali diákszervezetet feloszlatozott, köztük a legrégebb óta - 1968 óta - létező mintegy 400 fős *Oeuvre française*-t.

2014 január 14-ei sajtótájékoztatóján, hogy mintegy 500 újságíró jelenlétében Hollande kijelentette, hogy 2017-ig 30 milliárd euróval kíván könnyíteni a vállalkozások terhein, mely megegyezik családi hozzájárulásukkal. Az elnök sietve hozzátette, hogy ez nem jelenti azt, hogy ezen terheket a háztartásokra fogják átruházni, felvetve azt a kérdést, hogy miért kellene a vállalkozásoknak finanszírozni a mindenkori kormány családpolitikáját. Hollande-nak a 2014-es év is nehezen kezdődött, miután kiderült titkos viszonya Julie Gayet színésznővel, január végén szakított élettársával, a francia *first lady*vel, Valérie Trierweilerrel.

2014 elején úgy tűnt a francia gazdaság-politika egyszerre akar takarékosodni és

adni. A megoldást pedig a helyi szintekkel és egyes társadalmi rétegekkel való konfliktusok felvállalásában látja. Mozgalmas év volt várható és a PS lemérhette erejét a márciusi helyhatósági választások eredményén. Már 2013 őszétől a központi kormányzat és az önkormányzatok között a fiskális kormányzat hatásköreit illetőleg érezhetően megnőtt a feszültség. Az állami szint föderatív jelleggel egyre több hatáskört (és ezzel forrást) kívánt magához vonni, mely forrásokat viszont nem a helyi célokra, hanem az államháztartási hiány befoltozására tervezte felhasználni.

Ez a politika főként Észak-Franciaországban feszültségekhez, tüntetésekhez vezetett a 3,5 tonna felletti, nemzeti és kerületi – azaz eddig ingyenes, de sok helyen autópálya minőségű – utakon közlekedő tehergépkocsikat sújtó adó tervezete ellen, melyet *écotaxe*-ként (környezetvédelmi adó) értékelték. Ez 2014 jan 1-től lépett életbe.

Az « elnöki liaison » a közvélemény-kutatási adatok alapján úgy tűnt nem rontotta Hollande amúgy rekord alacsony népszerűségi mutatóit. A külügyi beavatkozások általában mindig plusz pontokat hoznak a felmérésekben, kérdés volt tehát, hogy a KAK-beli beavatkozás amennyire tompította a « sarkozyesedő » Hollande tekintélyvesztését.

Az elnök január 14-én jelentette be a 2014-re tervezett gazdaságpolitika irányvonalait, melyek főbb elemei a következők voltak :

- 30 milliárd euróval csökkentik a vállalatokra háruló terheket 2017-ig : ezt az ún. családi befizetések megszüntetésével tervezték elérni és a vállalatokon kívül az egyéni vállalkozók is a hatálya alá fognak esni. Az elnök állítása szerint viszont e megszűnő terheket nem hárítják át a családokra.

¹⁸ „Affaire Léonarda: désaccord et incompréhension après l'offre de Hollande”, *Libération.fr*, 2013.10.19. https://www.liberation.fr/societe/2013/10/19/direct-affaire-leonarda-hollande-doit-bientot-s-exprimer_940812

A francia cégek helyzete - leépítések az ALSTOM-nál

Az ALSTOM 93.000 főt foglalkoztat, ebből 18.000 főt Franciaországban. Miután majdnem csődbe ment, 2003-ban 11.500 főt bocsátottak el és 2010-ben is volt már egy betervezett 4000 fős leépítés. Fő vetélytársa a Bombardier is leépített a közlekedési ágazatban 150-350 főt. Nem segítette az sem a céget, hogy Brazíliában lefoglalták javait egy korrupciós ügy miatt. 2014 elejére 10 év után ismét csődhelyzetbe került, melynek fő oka az volt, hogy a 2. világháború után először az energiafogyasztás mértéke csökkenésnek indult, miközben a cég bevételeinek 43%-a innen érkezett. Másrészt a hagyományos vetélytársak (Bombardier, Siemens – járműipar, GE elektromos ipar) mellé mára felzárkóztak a kínai, indiai és koreai cégek, és e szegememben 22%-al csökkentek a megrendelések. Mindezt súlyosbította, hogy a cég nem fektetett eleget az innovációba és nem gyorsította fel a fejlődő országokba való « kitelepülést » és - az elemzések szerint - hogy a járműgyártó üzletága 2/3 még mindig Európában volt, azaz nem telepítette ki valamelyik fejlődő országba.

Az ALSTOM-ot a csődtől kétféleképpen akarták megmenteni: egyrészt személyi leépítésekkel, másrészt egy részének (kisebbségi részvényesomag) eladásával, mely az ALSTOM alap-nemzeti pillérét, a járműgyártó szegmenst célozta meg. 2014-re rövid távon 1300 fős leépítést terveztek hivatalosan mely nem csak az ALSTOM európai vállalatait érintette. Ezzel 1,5 milliárd eurós költséget terveztek megspórolni 2014 végére (más források szerint : 2016-ig). Az első hivatalos bejelentések szerint ez nem érintette volna a franciaországi egységeket, majd módosítottak : mintegy 100 fős hazai elbocsátást jelentve be.

A leépítések főként az erőmű-szegmenst érintették és 2014 januárjában kezdődtek el. Mindez főként a németországi (Mannheim és Düsseldorf) hőcserélőket érintette, melyeket 520-650 millió eurós áron tervezték értékesíteni. A tranzakciót arra a Goldman Sachs-ra bízták, mely Kadhafí líbiai aranyalapjának 98%-át « eltőzsdézte ». Mannheimben már volt 2005-ben egy 450 fős leépítés. Az ALSTOM munkavállalóinak csak 20%-a francia, 2000 fő Kanadában dolgozik, ebből 28 munkást bocsátottak el a Sorel-Tracy üzemben (25 hegesztő közülük).

2014-re még a közlekedési és a hőerőművek (Thermal Power) ágazatokban eladásokat terveznek, megrendelési hiányok miatt, ez előbbiben akár 20-30%-os leépítést is jelenthet. Dél-Afrikában az Eskom 2007-ben 1,4 milliárd eurós szerződést kötött az ALSTOM-mal 2 két gigantikus hőerőműre, de a megvalósítás 1 éves késése után az Eskom kvázi a Siemens-et kérte fel (mely szintén részt vesz a projektben) hogy készítse el azt a vezérlőprogramot amit az ALSTOM képtelen (volt) időre leszállítani.

- A *fronde fiscale* kérdésében újabb decentralizációs csomagot hirdettek meg, mely az ígéretek szerint a kompetenciák (vissza)adására, ténylegesen viszont inkább az adminisztráció egyszerűsítésére irányult.

- Hogy az egyszerűsítés mennyire nem a franciák erőssége azt bizonyította, hogy egy újabb tanácsot terveztek létrehozni « Közkiadások Stratégiai Tanácsa », mely havonta fog ülésezni, feladata a büdzsé takarékosági intézkedéseire vonatkozó javaslatok kidolgozása.

- Új szociális paktum a « liberalizmus mellőzésével »
- Adócsökkentési program
- Takarékosági program (értsd: pénzelvonások a helyi szintekről) valamint az állami kiadások csökkentése (leépítések, közalkalmazottakkal való konfliktusok felvállalása),
- Központosítási törekvések : a parlamenttel szemben az elnöki dekrétumok és rendeletek szerepének növelésével szeretett volna Hollande gyorsabb, hatékonyabb ügyintézkést.

Az elnöki bejelentések vegyes fogadtatásban részesültek, mind a bal (PCF) mind a jobb (UMP) oldalról megkérdőjelezték az Hollande hitelességét.

A nyugdíjreform kapcsán a felmérések szerint a franciák 74%-a volt elégedetlen és ettől a kiegészítéstől várták a 2020-ra prognosztizált 20 milliárdos lyuk betömését a nyugdíjasszámban. Főbb elemei :

- A 62 éves küszöb megmaradt,
- 41,5 évről 43 évre emelték a kötelező időszak mértékét, (2035-re).
- „Veszélyességi számla” (*compte pénibilité*) bevezetése (2015-től) : ez egy nyilvántartási számla, melyen a különösen veszélyes vagy többletmunka alapján plusz pontokat lehet gyűjteni és ezeket a pontokat például előrehozott nyugdíjazásra lehet beváltani. A rendszer csak a munkaerőpiacra frissen belépetteket érinti.

Itt lényegében a Sarkozy-féle irányt vették át teljes mértékben, 2013. dec. 18-án a reformot a parlament végül megszavazta (a szenátusban hónapokig a szocialista szenátorok is ellene szavaztak).

Hollande bejelentései meglehetősen zavarosak voltak abban a tekintetben, hogy a folyamatosan növekvő államháztartási hiány mellett további adócsökkentést és szociális intézkedéseket (könnyítéseket) javasolt elnöki programjának és népszerűsége növelésének érdekében, azaz egy 30

milliárd eurós könnyítést, melynek fedezete nem látszott a büdzsében.

A « csodaszert » az újabb adók bevezetése jelentette volna, valamint az adminisztráció átstrukturálása és egyszerűsítése. A „*tax pause*” ígérete is jól hangzott, azaz hogy az adókat nem fogják emelni, sőt akár csökkenhetnek is a régiéknél, miközben éppen közben életbe lépnek az új adónemek (ld. tehergépkocsi-adó).

2014 február 20-án elfogadásra került a (Cécile) Duflot törvény, mely az ingatlanok vonatkozásában hozott új szabályozásokat : A prefektúra évente megállapíthat egy medián bérsávot az ingatlanok szempontjából érzékeny zónákban, melytől a tulajdonosok legfeljebb 20%-kal kérhetnek többet. A törvény létrehozott egy ingyenes, maximum 18 hónapig igénybe vehető garanciaalapot (GUL) is a tulajdonosok számára a nem fizető bérlőkkel szembeni kártérítés céljából. A kauciót a tulajdonosnak ezen túl az ingatlan elhagyása után 1 hónappal vissza kell fizetnie.

A törvény fellépett a már elítélt illegálisan működő főbérlők (*mar-chand de sommeil*) - például a romépületeket nincsteleneknek pénzért kiadók ellen – is, 5 évig megtiltva számukra az ingatlanvásárlást¹⁹.

2014 február 24-én kihirdetésre került az ún. üres szavazatokról (*vote blanc*²⁰) szóló törvény, mely ezentúl önálló kategóriaként tartja számon ezen - üres boríték vagy kitöltetlen szavazólap formájában leadott - szavazatokat, melyek azt fejezik ki, hogy a választó igen is szavazni akart, de nem talált megfelelő jelöltet.

¹⁹ „Loi Duflot adoptée: qu'est-ce qu'elle change?”, *L'Express.fr*, 2014.02.20. https://www.lexpress.fr/actualite/immobilier/loi-duflot-adoptee-qu'est-ce-qu'elle-change_1493744.html+%cd=2&hl=fr&ct=clnk&gl=ch

²⁰ Megkülönböztetendő a távolmaradástól vagy az érvénytelen szavazattól (*vote nul*) és a politikai rendszer legitimitációs válságára adhat konkrét, mérhető eredményt. A 2017-es elnökválasztás második fordulójában a *vote blanc* aránya kiemelkedően magas volt (8,21%) és az érvénytelen szavazatokkal együtt (2,96%) átlépte a 10%-os küszöböt, komoly jelzést küldve a francia politika aktorainak.

A hónap végén kirobbant a Bygmalion ügy, melynek lényege, hogy ez a 2008-ban, a korábbi 2004-2007 közötti UMP-s költségvetésügyi miniszter, Jean-François Copé két megbízottja által létrehozott kommunikációs cég a vádak szerint törvénytelen módon támogatta Nicolas Sarkozy 2012-es elnökválasztási kampányát.

Bár Nicolas Sarkozy került a középpontba, egyes vélemények szerint a Copé-csapat pénzmosási tevékenysége állt a háttérben, melynek célja a tartalékolás megkezdése volt Copé elnökválasztási kampányára készülve²¹.

II. A 2014 márciusi választások

Mikor a 2014 március 23/30-ai helyhatósági választáson a kormányzó szocialista párt a harmadik helyre szorult az UMP és az FN mögött, Ayrault miniszterelnök benyújtotta lemondását 2014. március 31-én. Országos baloldali kampány nem volt, nehogy a kormányfő és az elnök rossz megítélése rányomja a bélyegét az eredményre, ezért a PS ezt az eredményt még kimagyarázhatta a 62,5 %-os, rekord alacsony részvétellel. Nem egyszerű az eredmények összevetése a 2008-as választásokkal, mert időközben megváltozott a választási rendszer :

- A többségi választási küszöböt lejjebb vitték: 2008-ban még a 3500 lakosúnál kisebb városokat érintette, 2014-ben már csak az 1000 lakosúknál kisebb városokat.

- A nők esetében újabb kiegyenlítő küszöbök léptek életbe, ez 10.000-el több nő részvételét jelenti a területi közigazgatásban.

- Az 1000 lakosúnál kevesebb településeken a *többségi plurinominális választási rendszer* lépett életbe, azaz a választó annyi szavazattal rendelkezik, ahány megválasztandó hely van és szavazatait tetszés szerint oszthatja el a jelöltek között.

- Az 1000 lakosúnál több településeken az *arányos listás választási rendszer* volt hatályban.

A választásokon a kormányzó baloldal 121 várost és mintegy 15.000 lakost veszített, a FN rekord eredményt ért el, 14 várost szerzett meg. Nemcsak a PS, hanem az UMP szavazatai is alapos mértékben megcsappantak 2008-hoz képest. Az UMP azért kerülhetett ki győztesen, mert csak 5% körüli értékkel,

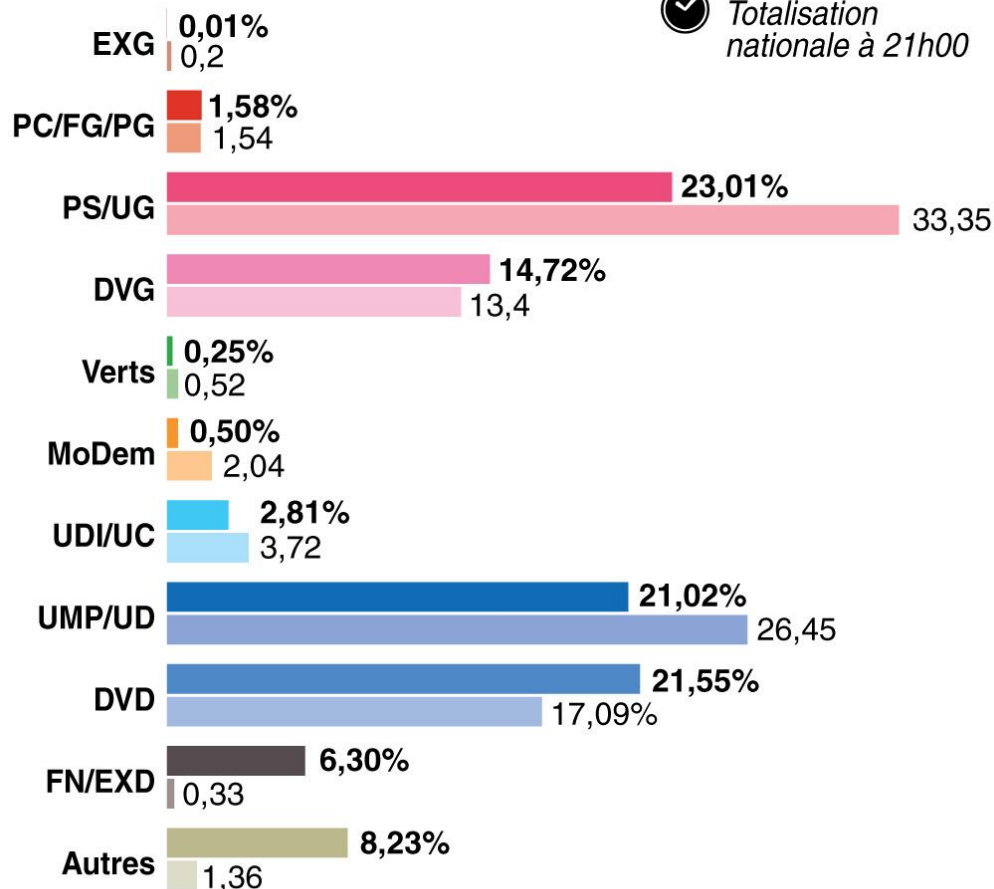
²¹ Copének már miniszterként számos kétes ügye volt. Még Sarkozy elnöksége előtt, 2005-ben kirobbant a miniszterek lakásbotrányainak ügye, t.i. jogosulatlanul vették fel a költségtérítést lakhatásra. Ez azonban csak a jéghegy csúcsa volt a támogatásokkal való zsonglörködésben, melyben a szálak lényegében Copé kezébe folytak össze. Akkor a botrányba belebukott a pénzügyminiszter Hervé Gaymard (2004-2005), de Copé is belebukhatott volna, ha csapata időben nem rendel el hírzárlatot, nem vágja el villámgyorsan a szálakat és semmisíti meg a bizonyítékokat (fülest kaptak). Forrás: T.A.I. interjúja a francia belügyminisztérium egy névtelenségét kérő főosztályvezetőjével. (2014. március)

Résultats du 2e tour

23-30 mars
2014
Municipales

■ Résultats 2014 (villes de + 1 000 hab.)
 ■ Résultats 2008 (villes de + 3 500 hab.)

🗳️ Totalisation
 nationale à 21h00

Source : ministère de l'Intérieur

AFP

míg a PS esetében 10% feletti értékkel csökkent a rájuk szavazók aránya.

Egyértelmű nyertesnek csak a FN volt tekinthető, mely 6%-al tudta emelni szavazatainak arányát és fennállása óta először már az első fordulóban megszerzett egy polgármesteri helyet (Hénin Beaumont, Nord Pas de Calais régió), 50,26%-al. A FN északon a bányaiipari központokon túl a nagyobb városokban is jól szerepelt : Lille, 17,15% ; Roubaix 20%; Dunkerque 23,15%. Összesen 10 városban végeztek élen a jelöltjei, észak mellett délen Provence - Alpes - Côte d'Azur régióban ; Marseille-ban pedig a második helyen. Ayrault miniszterelnök ekkor mindössze 7%-os népszerűségi index-szel rendelkezett, míg Manuel Valls a legnépszerűbb kormánytag is csak 32%-al.

2008-ban a részvétel az első ill. a második fordulóban 65,2% 2014-ben 63,7% volt.

Ennek alapján (2. forduló) :

- 2008-ban 33,35%-ot kapott a PS (ill. a baloldali unió) lista, 2014-ben 23,01%-ot. A 10.000 lakos feletti településeken a második fordulóban 50,9% ill. 43,8%-ot kapott.

- 2008-ban az UMP (jobboldali blokk) lista 26,4%-ot, 2014-ben 21,12%-ot kapott. A 10.000 lakos feletti településeken a második fordulóban 45,9% ill. 45,3%-ot kapott.

- 2008-ban a FN (és szövetségesei) 0,33%-ot, 2014-ben 6,30%-ot kaptak. A 10.000 lakos feletti településeken a második fordulóban 0,4% ill. 8,7%-ot kapott.

A vesztesekhez sorolhatjuk még olyan nagyobb ismertséggel rendelkező "harmadik erőket", mint a MODEM (2,4 > 0,5%) vagy a Les Verts (Zöld Párt, 0,52 > 0,25%). Egyértelmű nyertesnek csak a FN-t tekinthetjük, mely 6%-al tudta emelni szavazatainak arányát. Mellette nyertesek voltak még a többi alternatív jobb és baloldali erők, melyek (DVD, DVG, PC, stb. és "Egyéb" kategória) szintén 0,4-6% értékkel tudták növelni szavazataikat.

Magyarán a francia választókban nőtt az igény egy "harmadik erő" megjelenésére, a FN viszont nem tudta ezeket maradéktalanul integrálni (csak a jobboldalon, és ott is csak egy részét) a baloldalon továbbra is nagy volt a szórás. Ha összesítjük a szavazatokat a jobboldali súly nagyon egyértelmű :

- min. 51% : 45 + 6,3 (FN) részéről
- míg a baloldal összesen 40% körüli bázisra számíthat
- és kb. 8% a nem besorolhatóak száma.

Nem beszélhettünk ugyanakkor határozott jobbratulódásról, 2012 óta nagyjából 50-50% körüli a jobb és a bal oldal összesített tábora.

A baloldalnak ugyanakkor még voltak tartalékai - nem volt mozgósítás - és az sem mondható el, hogy a kibrándult baloldali szavazók "azonnal" Sarkozyre vagy Copéra szavaznának. Készült olyan felmérés, mely azt bizonyítja, hogy éppen azokban a városokban, ahol Hollande 60% felett nyert 2012-ben, volt a legnagyobb a távolmaradás 2014-re.

Ezek a sértett rétegek tehát "bizonyítást" vártak a PS-től. Úgy tűnt Manuel Valls esetleges miniszterelnöki kinevezésével és egy határozottabb kormányzással még akár vissza is szerezhetőek a szavazók 2017-ig. A párizsi baloldali pozíciók megőrzése is bizalomra adott okot:

Hollande 60% felett (2012) - távolmaradás mértéke (2014) : 43,01%

Hollande 50% alatt (2012) - távolmaradás mértéke (2014) : 38,6%

A kormány átalakítása Manuel Valls vezetése alatt szintén nem volt meglepő lépés és az egyetlen meglephető húzásnak tűnt. A franciák 80%-a új miniszterelnököt akart, a szocialista szimpatizánsok körében is ez a szám 69%. A franciák 32%-a Manuel Vallst, 20%-a Laurent Fabiust nevezte meg Ayrault utódjának.

A breton lobbijelentősége Franciaországban

Franciaországban a breton lobbijelentősége François Hollande elnök hatalomra kerülése óta ugrásszerűen megnőtt. A kormányzatban ez a következő "szentháromságban" csúcsosodik ki: Legfőbb képviselőjük maga a honvédelmi miniszter Jean Yves le Drian, de ide sorolhatjuk az ún. büdzsé-ügyi delegált minisztert (2013. márc 19-től), Bernard Cazeneuve-t (volt Charbourg-i képviselő és polgármester) és Patricia Adam-ot, a parlament (Assemblée) elnökét, mint bresti képviselőt. E hármas egyrészt a térségben jelen lévő, franciaországi legfontosabb hadiipari mammutcégek megmentésért, másrészt szociális téren az e cégekben dolgozók érdekeinek képviseletében gyakorol nyomást az elnöki és miniszterelnöki döntésekre. Driant az is megkülönbözteti 21, V. köztársaság-beli elődjétől, hogy nagyapja lorient-i dokkmunkás volt, neki egyedülállóan erős kapcsolatai vannak miniszterként a szavazóközletével, valamint, hogy ő rendszeresen találkozott magas rangú katonai tisztviselőkkel.

E három miniszter ill. elnök tehát közvetlenül is érintett marad a választásokban és helyi szinten is értékelhető kell alkotniuk, hogy újraválasszák őket. Ez pedig a helyi szintű ill. regionális breton politika felértékelődését, a kormányzati szintekre való közvetlen hatását eredményezte. A térségben a következő komplexumok vannak: PSA Rennes (9500 alkalmazott); Brest-Lorient katonai bázis (22.500 civil alkalmazott és a DCNS hajóépítő cég 5000 alkalmazottja); Cherbourg katonai bázis (3700 katona, 2200 DCNS alkalmazott). A lobbijelentősége a 2013-es *Védelmi Fehér Könyv* (Livre blanc) és az erre épülő 2014-2019 évi *Katonai tervezési programcsomag* (Loi de programmation militaire) volt. Míg ugyanis a szárazföldi erőknél 10.000 fős leépítést kalkuláltak be és 150 db *Leclerc* tank megrendelését törölték, valamint a *Scorpion* páncélos program, az NH-90 és a Tigre helikopter megrendeléseit is jelentősen visszavágták, valamint a légierőnél 5 légbázis bezárását határozták el, a haditengerészet ill. az ezt kiszolgáló hadiipar lényegében alig szenvedett veszteséget, az összes tengeralattjáró (projekt) marad igaz, 3 FREMM (többfunkciós) fregatt és 1 helikopterhordozó megrendelését törölték. Ez utóbbi jelentős részben a breton lobbinak köszönhető, mely igen elszánt, hogy a lehető legnagyobb mértékben megakadályozza a védelmi büdzsé és a nukleáris elrettentő erők csökkentését. A breton-lobbiji jellegzetessége, hogy jelenleg ez a legerősebb lobbicsoport Franciaországban. Lényegében pártokon feletti, azaz a jobboldali berkekből egyaránt vannak tagjai.

A lobbijelentősége kiváló kapcsolatokat ápol a 8 legjelentősebb francia hadiipari komplexummal (*DCNS, Thales, SNPE, Nexter, Dassault Aviation, MDBA, Safran-Sagem, EADS*) és a hadsereg vezetőivel, valamint utóbbi 290.000 fős adminisztratív körével. Maga Hollande 1988-ban Tulle (Corrèze) képviselője lett, ahol a *Nexter Mechanics* 120 alkalmazottja lőszergyártással foglalkozik. E lobbijelentősége vétőzte meg az F-18-as beszerzését is (a *Rafale* javára) és állítólag nagy mértékű korrupciós ügyletek zajlanak a tudtukkal-közreműködésükkel. Külön történet, hogy ezek az állami többségű nacionalizált, majd renacionalizált cégek hogyan jutottak magánkézbe, illetve ahol ma papíron még megvan az állami többség (Thales-60%, SNPE 100%, Nexter 100%) ott mégis hogyan veszítette el az állam döntéshozatali pozícióit.

Mindennek röviden az az eredménye, hogy a francia állam gyakran elavult berendezéseket, eszközöket szerez be a piaci ár többszöröséért.

Drianra legerősebben a DCNS gyakorolt nyomást a további leépítések elkerüléséért. (Maga Drian polgármesterként átélte a dízel-tengeralattjáró-bázis bezárását Lorient-ban, de sikerült a bázist üdülőközponttá alakítani. Ő maga a végsőkig küzdött a Sarkozy regnálás alatt a második repülőgéphordozó megépítéséért.) A breton lobbival komoly harcokat vív a dél-francia (Toulon) lobbival, hiszen azt szeretnék elérni, hogy ne Toulon, hanem Brest legyen a fontosabb haditengerészeti bázis. De ez a lobbival csak Philippe Vitel képviselőt tudta a 2012-es közgyűlésbe bejuttatni. Lényegében olyan kompromiszum született, hogy Brest végzi a tengeralattjárók, Toulon pedig a hadihajók karbantartását.

Forrás: Túrke A. I. : "A breton lobbijelentősége Franciaországban", *EuVI Blog*, 2014.01.31.

III. Francia belpolitika Manuel Valls kormányai alatt

(2014 márc. 31. – 2016. dec.)

Hollande elnök a katalán származású, 20 éves korában francia állampolgárságot szerzett Manuel Valls-t nevezte ki első miniszternek, aki közismerten a német és skandináv szociáldemokrácia híveként a PS rendparti jobbszárnyához tartozott és viszonylag gyengén volt beágyazott a pártba, az elnök támogatói köréhez később csatlakozott.

Mit lehetett tudni Valls előéletéről? Pragmatikus személyiség akinek ugyanakkor elég komoly ellenfelei voltak a PS-ben és viszonylag gyenge a beágyazottsága a pártban, ahol sokan ellene drukkoltak miniszterelnökként. Legjelentősebb tapasztalatokkal a kommunikáció területén rendelkezett. Valls Hollande elnökké választása előtt megfogalmazott véleménye szerint utóbbi "gyakrolatilag nem csinált semmit a PS élén, mégis folyton újra választották, mert nem zavarta senki köreit."

Valls családja marxista-torckista gyökerekkel rendelkezik és nagy Barcelona focirajongó. A Sorbonne I Egyetemen tanult, legjobb fiatalkori barátai, Alain Bauer (volt szabadkőműves vezető, Sarkozy belbiztonsági tanácsadója) és Stéphane Fuchs (a Havas Utazási Iroda

alelnöke) Michel Rocard politikai köréhez tartoztak. 1991-1993 között az Albertville-i téli olimpia miniszteri delegáltja, majd a PS kommunikációs vezetője és a Jospin kormány (1997-2002) sajtó- és kommunikációs főnöke lett. 1989-1998 között polgármester-helyettes Argenteuil-ben.

2001-től 2012-ig Évry polgármestere, 2005-ben nemmel szavazott az európai alkotmányra. 2007-ben Nicolas Sarkozy a nyitás jegyében Kouchner mellett őt is beakarta vonni az első Fillon-kormányba miniszterként, de nemet mondott a felkérésre. 2008-ban Ségolène Royalt támogatta a pártelnöki versenyben, ekkor Martine Aubry-val súlyos összetűzésbe került, aki ki akarta zárni a pártból.

Valls a PS "szent tehenének", a 35 órás munkahétnek a felülvizsgálatát az első között kezdeményezte. 2011-ben indult a PS elnökségéért, de mindössze 6% szavazatot szerzett. Bukása után a második fordulóban már Hollande mellett állt, akinek kommunikációs igazgatója lett.

Az első Valls kormány a maga szűk 5 hónapjával a második legrövidebb kormány lett az V. Köztársaság eddigi történetében, melynek tevékenysége kisebbfajta krízissel kezdődött és végződött.

A *frondeur*-ök²² csoporttá szerveződése a Manuel Valls kormány felállításának elutasításához köthető, tagjai között három fő vonulat különíthető el:

- Az első csoport értelmiségieké (*intellos*), mint Laurent Baumel vagy Jean-Marc Germain, DSK-hoz és Aubry-hoz kötődő személyekből állt.

- A második, a balosok (*gauchos*) vezetője Henri Emmanuelli volt, de hozzájuk tartozott a kormány harmadik legfontosabb embere, a miniszter Benoît Hamon is. Ők Hollande választási ígéreteinek éber őreiként definiálták magukat.

A „gyámoltalanok” (*paumés*) pedig, - mint például Delphine Batho környezetvédelmi miniszter - igen heterogén csapatot alkotott, főként első mandátumos képviselőkkel állt, ők a legtöbb esetben tartózkodtak a szavazásokkor²³.

2014 április elsején a kormányalakítási tárgyalásokon Valls a Zöldek (EÉLV) tárgyalódelegációja előtt kijelentette, hogy folytatni akarja az energetikai átalakítást, valamint a társadalmi igazságosság és a decentralizáció céljából megkezdett lépéseket, de azok – bár parlamenti támogatásukról biztosították – úgy határoztak, hogy ezen túl már nem vesznek részt Hollande új kormányában²⁴.

2014 április elején a miniszterelnök beterjesztette 50 milliárd eurós megtakarítási tervét, befagyasztva a szociális ellátásokat, a köztisztviselők és a nyugdíjak indexálási pontjait és a települések állami dotációjának 10%-os csökkentését. A közgyűlési szavazásnál a 41 szocialista (is) tartózkodott. A hónap közepén Hollande elnök 48 órán belül arra kényszerült, hogy kirúgja kommunikációs

tanácsadóját, Aquilino Morelle-t, mert kiderült róla, hogy korábban egyszerre volt egy gyógyszergyár tanácsadója és egy olyan állami hivatal (IGAS) tisztviselője, amely éppen a gyógyszergyárakat volt hivatott ellenőrizni.

A május 25-ei európai parlamenti választásokon Franciaország a Lisszaboni szerződés értelmében a korábbinál kettővel több, 74 képviselői hely betöltéséről döntött. Először fordult elő Franciaország történetében, hogy a *Front National* nyerjen meg egy választást, megnégyszerezve korábbi szavazatait (2009: 6,34%). A *bleu marine* azaz tengerkék lista (egyben szójáték Marine Le Pen névével) 24,86%-os eredményével 24 képviselőt²⁵ küldhetett az európai parlamentbe.

A párt új arculata (kevésbé végletes, szélsőséges) viszonylag visszafogottabb stílusa (amellett, hogy kendőzetlenül, politikai korrektség nélkül ki merte mondani a problémákat) meghozta az eredményét. Az utódlási pszichodráma által súlytott UMP kevesebb szavazatot kapva, mint 5 éve csak 20-at (20,81%) a kormányzó szocialisták pedig csak 13-at (13,98%). A választás további veszteségnek a Cohn-Bendit nélküli Zöldek számítottak 9%-al (2009, koalícióban: 16,28%).

2014 augusztus 24-én belviszály támadt a kormányban. Arnaud Montebourg gazdasági csúcsminiszter, Benoit Hamon oktatási miniszter a nyilvánosság előtt komoly kritikát fogalmazott meg Hollande és Valls (szerintük) megszorító csomagjával szemben. Az ún. három harmados

²² Ezek a baloldali parlamenti többségnek a kormány tevékenységével elégedetlen lázadói egyre többször szavaztak ki. Elsőként az európai fiskális paktum 2012. október 9-ei parlamenti szavazásakor szerveződött a baloldali kormányzó többségben spontán ellenállási tömb a kormány álláspontjával szemben (297-ből 20 ellenezte, 9 tartózkodott), lévén a paktum megszavazása nyíltan szembement Hollande választási ígéreteivel. Az elnök (úgymond) itt árulta el először a szavazóit. 2013. áprilisában a munkahelyek védelméről szóló törvényjavaslat esetében majd októberben a nyugdíjreform esetében alakultak ki hasonló, de különböző méretű „ellenállási góccok”.

²³ „41 frondeurs : les trois familles”, *L'Opinion.fr*, <https://www.lopinion.fr/edition/politique/11890>

²⁴ „Les écologistes d'EELV refusent finalement d'entrer au gouvernement”, *Nouvelobs.com*, 2014.04.02. <https://www.nouvelobs.com/topnews/20140402.AFP3872/les-ecologistes-d-eelv-refusent-finalement-d-entrer-au-gouvernement.html>

²⁵ Igaz ebből 8 képviselő a ciklusban távozott az FN-ből.

szabály betartását javasolták a megtakarítások területén, mely egy harmadának javaslatuk szerint a háztartások vásárlóerejét kell növelnie, 16 milliárdos adócsökkentés révén, 2017-ig²⁶. Valls első miniszter - tagadva a megszorítás tényét - nagyon rossz néven vette a kívülről jövő kritikát és Hollande utasítására megkezdte a „tisztogatást”.

Ennek során a zöldek után a balosabb elemeket (és a *frondeur* eddig integrált vezető tagjait) is leszalámizva szinte tisztán szociáldemokrata kormány kialakítása lett a cél. Arnaud Montebourg gazdasági csúcsminiszter, Benoit Hamon oktatási miniszter és Aurélie Filipetti kulturális miniszterek távoztak a Valls kormányból, a miniszterelnök pedig jobbnak látta benyújtani a teljes kormány lemondását, hogy tiszta lappal kezdhesen²⁷. 2014 augusztus 26-án megalakult tehát a II. Valls kormány, melyben csak 3 radikális (PRG) és egy egyéb baloldali kapott helyet a szocialisák mellett. Montebourgot pedig Emanuelle Macron váltotta fel a gazdasági-ipari-informatikai csúcsminisztérium élén.

Filipettit a kulturális és kommunikációs minisztérium élén pedig Fleur Pellerin²⁸ váltotta. A kormánynak két marokkói születésű, francia-marokkói kettős állampolgárságú minisztere is lett, a Hamont váltó Najat Vallaud-Belkacem oktatási miniszter és Myriam El Khomri várospolitikai államtitkár, majd 2015-től munkaügyi miniszter. Fennállásának 2 év 3 hónapja alatt a II. Valls kormány igen gyakran, mintegy tíz alkalommal alakult

át. Hollande elnök népszerűségét tovább erodálta, hogy ősszel megjelent volt szeretője, Valérie Trierweiler könyve kitergetve a kapcsolat részleteit, melynek a média természetesen igen nagy publicitást biztosított.

A 2014 szeptember 28-ai szenátori választásokon – immár harmadszorra fél éven belül – a jobboldal győzedelmeskedett, három év után ismét visszacserezte többségét (144 hely) és szövetségeseivel (UMP-UDI, egyéb jobb-oldaliak) az abszolút többséget (188/348) is elérte. A Front National pedig megszerezte története első két szenátori helyét²⁹.

2015. március 22/29-én tartottak először a kantonális és megyei önkormányzati (*conseil général*) választásokat felváltó új megyei önkormányzati (*conseil départemental*) választásokat a 2013-as III. Decentralizációs törvény alapján. A választások – világpremierként – ún. többségi binominális rendszerben történtek, 6 évre. A binominális rendszer lényege, hogy paritásos alapon egyszerre lehet szavazni egy férfi és egy női jelöltre.

A rendszer azért került bevezetésre, mert a férfi-női egyenjogúságról szóló törvények ellenére a nők részvétele a francia politikában mindössze 5% (megyei tanácsok elnöke) és 44% (európai parlamenti képviselők) között mozgott³⁰. Az eddig a megyék többségével rendelkező baloldal ezen túl csak 30 megyében rendelkezett többséggel, a jobboldal 27 újat szerezve 67 megyét hódított el, a Front National ugyan egy megyét sem szerzett meg, de a harmadik helyen állva 62 megyei tanács-

²⁶ „Montebourg et Hamon unis contre la rigueur”, *Nouvelobs.com*, 2014.08.24. <https://www.nouvelobs.com/politique/20140824.OBS7039/montebourg-et-hamon-unis-contre-la-rigueur.html>

²⁷ Hugues, Bastien, „Pourquoi Hollande et Valls ont décidé de se passer de Montebourg (et ce qu'ils risquent)”, *Francetvinfo.fr*, 2014.08.25. https://www.francetvinfo.fr/politique/gouvernement-valls-2/pourquoi-hollande-et-valls-ont-decide-de-se-passer-de-montebourg-et-ce-qu-ils-riquent_677033.html

²⁸ Pellerin Kim Jong-Sook néven, elhagyott gyermekként született Dél-Koreában, majd Fleur Pellerin néven fogadták örökbe Franciaországban.

²⁹ „EN DIRECT : Le FN entre dans un Sénat reconquis par la droite”, *Lefigaro.fr*, 2014.09.28. <https://www.lefigaro.fr/politique/2014/09/28/01002-20140928LIVWWW00008-en-direct-les-elections-senatoriales-2014.php>

³⁰ Ez a negyedik, új választási forma lett az egy jelöltös, kétfordulós (*scrutin uninominal à deux tours*; elnök- és képviselőválasztások, stb.), a listás (*scrutin de liste*; helyhatósági választások, stb.); és az arányos listás (*scrutin proportionnel plurinominal*, európai parlamenti választások) mellett. ld. Le scrutin binominalitaire, *Sénat/Junior*, 2013.01.14., <http://junior.senat.fr/lactu/vue-detaillee-de-lactualite/article/le-scrutin-binominalitaire.html>

si helyet kapott. Ezután április másodikán a megyei tanácsok a „harmadik fordulóban” megválasztották saját elnökeiket.

2015 augusztus 6-án életbe lépett az ún. Macron-törvény a fejlődésért, munkaképességért és gazdasági esélyegyenlőségért, leánykori nevén a „növekedést és a vásárlóerő növelését” célul kitűző törvény. Egyik legvitatottabb pontja a jogi szakmák működésének szabályozásáról szól, melyet az ügyvédek és a végrehajtók erősen támadtak. A 2012-es Moscovici féle jelentés kapcsán ugyanis kiderült, hogy e szakmák adózás előtti nettó haszna eléri jövedelmük 19%-át, vagyis a gazdaság többi részében megfigyelt jövedelmezőség 2,4-szerese³¹.

A Macron-törvény célja a jogi szakemberek tarifájának szabályozása lett egy ún. "tarifafolyosón" keresztül. A második neuralgikus pont a vasárnapi és az esti munka szabályozása lett, a turizmus által kiemelkedően érintett területeken (pl. pályaudvarokon, a Champs Élysées-n). A törvény a polgármesterek kezébe adta annak lehetőségét, hogy az évi 5, a kereskedő által kötelezően ledolgozott (tathat)andó vasárnapon túl 0-12 vasárnapon engedélyez-e munkavégzést, vagy nem.

A távolsági autóbusszos utazás elősegítése szintén stratégiai ágazat lett, a piac liberalizálásával *low cost* autóbussztársaságok létrehozásával. Mindenesetre a szektorban a tervezett 22.000 helyett csak 1430 új munkahely jött létre a következő évben³². A 2015 augusztus 17-ei energetikai átállásról szóló törvény értelmében a nukleáris energia részarányának 75%-ról 50%-ra való csökkentéséről határoztak 2025-ig, valamint a megújuló energiák

részarányának 32%-ra való emeléséről 2030-ig.

Az őszi hónapok különösen véresen alakultak Franciaországban. Súlyos közlekedési balesetekkel kezdődtek, a Puissegui-i karambolban egy kamion és egy busz ütközött, 43 áldozatot eredményezve. 30 év távlatában ez volt a legsúlyosabb közúti szerencsétlenség volt Franciaországban. Majd egy TGV siklott ki Eckwersheimnél egy kísérleti szakaszon, 11 halálos áldozatot és 21 súlyos sérültet okozva. A két esemény között történt a súlyos novemberi merénylet.

A 2015 december 6/13-ai regionális választásokon a baloldal további teret vesztett, a Front National pedig megháromszorozta korábbi (2010-es) eredményét, az újonnan összevont 13 nagyrégióból 6-ban az első helyen végzett az első fordulóban³³. A pártrendszer és a verseny ebben az időszakban teljesen egyértelműen háromosztatú volt Franciaországban. Nord-Pas-de-Calais-Picardie és Provence-Alpes-Côte d'Azur régiókban a PS a második fordulóban rossz eredménye miatt visszavonta listáját, hogy elejét vegye Marine Le Pen és unokahúga, Marion Maréchal-Le Pen esetleges győzelmének a szavazatok szétaprózódása miatt.

2015 december 17-én érvénybe lépett az egészségügyi rendszer modernizálásáról szóló törvény, melynek 3 pillére a prevenció (pl. az alkohol és dohánytermékek uniformizált csomagolásával), az ellátáshoz való hozzáférés megkönnyítése (a biztosító fizet - *dispositif du tiers payant* elvének kiterjesztésével, az orvoshiányos területek - *déserts médicaux* - csökkentésével) valamint az egészségügyi rendszer konszolidációjával, többek

³¹ Bellan, Marie, „Professions réglementées: le rapport choc de Bercy”, *Les Échos*, 2014.06.14.

³² Hozzá kell tenni, hogy a francia fél már 2012-ben létrehozta az SNCF tulajdonában lévő iDBUS-t (majd Ouibus, még később Blablabus). Míg a lényegesen sikeresebb német Flixbus *low cost* busztársaság 2013-ban jött létre, mely nem melleleg a több hetes francia közlekedési sztrájkok idején jelentős szerepet tölt be abban, hogy a franciaországi nemzetközi utasszállítás ilyenkor ne omoljon teljesen össze.

³³ Michelon, Vincent, “Elections régionales 2015 : le FN en tête dans 6 régions sur 13”, *LCI*, 2015.12.06., <https://www.lci.fr/elections/elections-regionales-2015-le-fn-en-tete-dans-6-regions-sur-13-1537711.html>

között az abortusz-folyamat meggyorsításának, megkönnyítésének lehetőségével.

2016 január 1-én létrehozták *Grand Paris* metropoliszt (nem összekeverendő a Grand Paris Projekttel), 27-én pedig lemondott Taubira igazságügyi miniszter, mert nem értett egyet az elnök azon alkotmánymódosítási szándékával, hogy a terrorcselekményeket elkövető kettős állampolgárok veszítsék el francia állampolgárságukat és mert a rendkívüli állapot folyamatos meghosszabbítása a bírói hatalom meggyengüléséhez vezetett.

Egy hónappal később a Mezőgazdasági Szalonon³⁴ az elnököt és Le Foll agrárminisztert hangoskodó-lökdösődő, az elnök lemondását követelő tömeg fogadta. 2016 március 30-án a parlamenti ellenkezés hatására Hollande elnök végül kénytelen volt lemondani a rendkívüli állapotot illető alkotmánymódosítási tervéről, az állampolgárság megvonása kapcsán.

2016 augusztus 8-án életbe lépett ez a már márciusban bemutatott, a „szokásos” nagy tüntetések által kísért és az alkotmány 49/3-as cikkelye segítségével elfogadott új Munkatörvénykönyv, vagy más néven az El Khomri törvény. A szakszervezetek nagyon tiltakoztak főleg a 2. (majd 8.) cikkely ellen mely az ágazati megállapodások helyett engedélyezte a vállalati megállapodásokat³⁵. A munkahét maradt 35 órás, túlórákkal együtt maximálisan 48 órás lehet, de ez utóbbi 12 hét átlagában nem lépheti túl a 44 órát, ettől tehát vállalati megállapodással el lehet ezentúl térni.

A francia munkajogban eddig is létezett nehéz helyzetbe került vállalatok ún. defenzív szerződések aláíratásának lehetősége, mintegy preventív módon a munkahelyek megőrzésére, amiben meg-

változtathatják a bért és a munkaidőt. Az új törvénnyel ilyen típusú szerződésekkel (ún. offenzív szerződések) a vállalatok akkor is élhetnek – maximum két évig – ha új fejlesztésbe kezdenek, például új piacokon jelennek meg.

De ezek életbe léptetéséhez elég ha a munkavállalók minimum 50%-át képviselő szakszervezetek aláírják, vagy 30%-ukat képviselő szakszervezetek szavazást kezdeményeznek, megszavazásához elég a munkavállalók 50%-ának hozzájárulása. A frissen alkalmazottak ezen túl már 2 ledolgozott hónap után kivehetnek szabadságot. A jogalkotók tehát a versenyképesség felpörgetésével kívántak több munkahelyet teremteni, úgy, hogy ennek érdekében ideiglenesen „ronthat-tak” az alkalmazottak munkafeltételein. A folyamatos tiltakozó megmozdulások jelezték, hogy a szakszervezetek és a munkavállalók nem lelkesednek túlzottan az ötletért.

2016 október 7-én elfogadták a digitális köztársaságra vonatkozó törvényt, mely olyan különös paragrafusokat tartalmaz, minthogy nem lehet megszüntetni egy internetnetelőfizetést akkor sem, ha az előfizető nem tudja fizetni a számlákat (csak a sáv szélességet csökkentheti a szolgáltató), vagy a felhasználóknak joguk van az internetes végrendelkezésre, arról, hogy kinek legyen joga az esetleges elhunyt után hozzáférni az interneten folytatott kommunikációjához.

Aki pedig adott személy hozzájárulása nélkül felteszi az internetre annak szexuális tartalmú hang- (sic!) és videofelvételeit, immár 2 év börtönre és 60.000 euró büntetésre számíthatott. A törvény értelmében továbbá a 18 év alattiak kérésére a közösségi portálok kötelesek törölni az általuk feltöltött információkat.

³⁴ A Mezőgazdasági szalonok a francia államfőkre nézve az utóbbi idők legveszélyesebb helyeivé váltak, emlékezzünk Sarkozy inzultálására. Macron elnököt még elnökjelöltként 2017-ben tojással dobták fejbe, majd 2018-ban és 19-ben is élesen kifütyülték.

³⁵ La loi El Khomri (ou Loi Travail), (Letöltés ideje: 2020.01.09.) <https://droit-finances.commentcamarche.com/faq/52536-loi-el-khomri-loi-travail-ce-qui-a-change>

Megszavazták azt a törvénymódosítást is, mely saját (azaz francia) operációs rendszer kiépítését is sürgette, de ezt a szakma egyrészt realitásoktól távol álló célnak tartotta, másrészt utalt arra, hogy ilyen biztonságos, francia fejlesztésű, Linux alapú rendszer a 2006 óta az ANSSI által fejlesztett a CLIP OS³⁶ már létezik.

2016 október végén a hatóságok megkezdték a Calais-i gettó (közismert nevén: a „dzsungel”) felszámolását, melyek alatt azokat a gettókat értjük, melyekben 2000 óta főként afgán, darfúri, szíriai, iraki és eritreai illegális migránsok arra várakoztak, hogy a La Manche csatornán vagy a Csalagúton sikerül átjutniuk az Egyesült Királyságba. A migránsok egy része ezek után egyenesen Párizsban kezdett vadkempingezni.

IV. Francia belpolitika Bernard Cazeneuve kormánya alatt

(2016. dec. 6. – 2017. máj. 15.)

2016 december elsején Hollande elnök bejelentette, hogy nem kíván indulni a 2016 decemberi évrvi-i szocialista előválasztáson. Valls kormányfő ezután bejelentette indulási szándékát az előválasztáson és lemondott. Így öt nappal később Hollande nagy tekintélynek örvendő belügyminisztert, Bernard Cazeneuve-öt nevezte ki első miniszternek.

Cazeneuve ezzel az V. köztársaság legrövidebb ideig szolgáló kormányfője lett, ráadásul Bruno Le Roux belügyminiszter már 2017 március 21-én lemondani kényszerült nepotizmus miatt. A miniszter gimnazista lányainak fiktív parlamenti foglalkoztatása a francia államnak 55.000 eurójába került.

Cazeneuve bejelentése szerint a kormány célja a Hollande-korszak eredményeinek konszolidációja volt a szegénység elleni terv és a társadalmi beilleszkedés (*inclusion sociale*) területén, valamint a belbiztonság területén a rendvédelmi erők létszámának növelésével.

2016 december 19-én a szükségállapotot meghosszabbították 2017 július 15-ig, s az események igazolták e lépés létjogosultságát. Februárban először a Théo-ügy borította lángba a külvárosokat, mely - a sértett fiatal tanító ellentmondásos verziói szerinti - rendőri túlkapás és rasszista fellépés miatt tört ki. Ezután sikeresen kezelt terrortámadások következtek, először a Louvre-ot őrző katonai különítmény ellen, majd márciusban az Orly repülőtér ellen megkísérelt dupla merénylet.

Az akciókban a terroristákon kívül senki nem halt meg, a *Vigipirate*-ot a francia állam területén kiegészítő, megerősítő 2015 január 12-étől életbe léptetett (és máig hatályban lévő) *Sentinelle* művelet a

³⁶ „Pourquoi l'idée de créer un OS souverain en France est une erreur”, *Les Echos*, 2016.01.25.

megemelt katonai jelenlétnek és szakszerű fellépésnek köszönhetően ez esetekben sikerrel vizsgázott. Három nappal az elnökválasztás első fordulója előtt pedig a *Daech* vállalta magára a Champs Élysée-n egy rendőrfurgon ellen elkövetett, egy áldozatot követelő merényletet.

A Cazeneuve kormány helyzetét továbbá a 2017 március 20-án kezdődött Guyane-i sztrájkmozgalom sem könnyítette meg, melyet a miniszterelnök 1 milliárd eurós beruházási program meghirdetésével próbált meg leszerelni³⁷. A két legfontosabb, ebben az időszakban elfogadott törvény a 2017 január 27-ei LÉC, és a február 28-ai a DROM-COM³⁸ számára készült valódi egyenlőségről szóló törvény³⁹.

A LÉC az egyenlőségről és állampolgárságról szóló törvény, mely a diszkrimináció-ellenes küzdelem jegyében a fiatalság, a várospolitikai, a polgári szolgálat (*service civique*) és a szociális bérlakások területén hozott rendelkezéseket.

A főként Mayotte-ot megcélzó, gazdaságélénkítést, mobilizációt, és a lakhatást (150.000 lakás építése) segítő, valódi egyenlőségről szóló törvény pedig valódi sikert hozott a kormányzat számára, mert mind a Közgyűlés, mind a Szentus egyhangúlag szavazta meg végül az Ericka Bareigts tengeren túli miniszter által beterjesztett törvényjavaslatot. A törvény rendezte az 1966-96 közötti 193 nukleáris kísérleti robbantás áldozatainak kártalanítását is Francia-Polinéziában.

A szerzőről :

Türke András István Ph.D a svájci Europa Varietas Intézet igazgatója, történész, politológus, a Szegedi Frankofón Központ (CUF) tanára, tudományos főmunkatársa.

³⁷ „Bernard Cazeneuve”, *Gouvernement.fr*, 2017.05.14. <https://www.gouvernement.fr/bernard-cazeneuve>

³⁸ A 2003-as alkotmányreform értelmében a DOM-TOM területek státusza megváltozott. A DOM-ok technikailag DROM-okká vagy DOM-ROM-okká alakultak („Tengerentúli megyék és régiók”), és a TOM-ok eltűntek, kivéve a déli területeket, ahol a COM-okká („Tengerentúli kollektivitások”) alakultak. A COM-területek (Mayotte, Saint-Pierre-et-Miquelon, Saint-Bathalémy és Saint-Martin szigetek, utóbbi kettő 2007 július 14-én vált ki Guadeloupe-ból) különleges státusszal rendelkeznek, speciális autonómiával a Francia állam önálló entitásává váltak. A COM két „alfaja” a megyei (Mayotte) és a területi alapú (a többi) státusz. A tengerentúli megyék (DOM) és tengeren túli régiók (ROM) összevont kategóriába (ekkor) Guadeloupe, Martinique, Guyane és Réunion tartoztak.

³⁹ Roger, Patrick, „Le Parlement vote à l’unanimité la loi pour l’égalité réelle des outre-mer”, *Lemonde.fr*, 2017.02.15. https://www.lemonde.fr/politique/article/2017/02/15/le-parlement-vote-a-l-unanimite-la-loi-pour-l-egalite-reelle-des-outre-mer_5080062_823448.html

AZ EDDIG MEGJELENT EuVI ELEMZÉSEK LISTÁJA :

<http://www.europavarietas.org>

(...)

*Nagy Marcell***A Nicaragua-csatorna kérdése***Kína látványberuházása a harmadik világban*

2015.04.05. - EuVI Elemzések VII./2

*Nagy Marcell***Kelet- és Délkelet-Ázsia biztonságpolitikai kilátásai***Kína fejlődésének konzekvenciái a térségben*

2015.01.25. - EuVI Elemzések VII./1

(...)

*Herczeg Adrienn***Azerbajdzsán gazdasági fejlődése***és a magyar-azeri kulturális és diplomáciai kapcsolatok alakulása*

2013.12.10. - EuVI Elemzések V./4

*Klaudia Bognár***The European Union`s nuclear energy policy***The Game of « Rock-Paper-Scissor »*

15.11.2013. - EuVI Analyzes V./3

(...)

*Schlenker Ádám***A multikulturalizmus politikája és filozófiája**

2012.09.03. - EuVI Elemzések IV./4

*Orosz Zoltán***"Arab tavasz" Szíriában***A szír helyzet a nagyhatalmi egyensúly tükrében*

2012.06.14. - EuVI Elemzések IV./3

*Golovics József***Sarkozy elnökségének összefoglalása a kampányban tett ígéretei tükrében***A francia elnök mérlege*

2012.03.28. - EuVI Elemzések IV./2

*Türke András István***Az új magyar alkotmány külpolitikai szemszögből***A magyar alkotmányozás rejtett csapdái és néhány nemzetközi példa*

2012.01.04. - EuVI Elemzések IV./1

*Türke András István***A Keleti Partnerség**

A lengyel „nagyhatalmi politika” és az EU szomszédságpolitika kudarcának eredménye?

2011.11.30. - EuVI Elemzések III./4

Schlenker Ádám

Elitelméletek Kelet-Közép-Európában és Magyarországon

Az 1989-es rendszerváltás után

2011.10.21 EuVI Elemzések III./3

Türke András István

Szerbia az EU-integráció útján : tények a „kincstári optimizmus” mögött

Hogyan célszerű kezelnie a szerb kérdést a magyar uniós elnökségnek?

2011.01.27. - EuVI Elemzések III./2

Türke András István

Erős elnökséggel az erős Európáért (?)

2011.01.06. - EuVI Elemzések III./1

Türke András István (szerk.)

A szlovén elnökségtől a lengyel elnökségig

Szerzők : Bródy Anikó; Horbulák Zsolt; Kinga Torbicka; Dr. Türke András István Ph.D; Dr. Hosszú Hortenzia Ph.D; dr. Pusztai Dávid; Velich Katalin

2010.09.22. - EuVI Elemzések II./8

Türke András István

Lengyel külpolitika az elnökválasztás után

(Több mint stílusváltás?)

2010.07.21. - EuVI Elemzések II./7

Türke András István

Az új magyar külpolitika várható irányvonalai

Hungary is facing a value-oriented change

2010.05.27. - EuVI Elemzések II./6

Türke András István

Kína világpolitikai törekvései

2010.05.10. - EuVI Elemzések II./5

Türke András István

A Dakar Rally biztonsági kockázatai Afrikában

2010.04.25. - EuVI Elemzések II./4

Marton Péter - Türke András István

Nemzetközi szélsőséges politikai tendenciák

(Iszlám fundamentalizmus, szélsőséges mozgalmak Európában, Ázsiában, Dél-Amerikában)

2010.04.14. - EuVI Elemzések II./3

Türke András István

La restructuration de l'industrie militaire en Hongrie (1988-2010)

(A magyar védelmi ipar átstrukturálódása az EU közös védelmi iparának kialakulása tükrében)

2010.02.18. - EuVI Elemzések II./2

Türke András István

A szlovák államnyelv-törvény legújabb módosításai

Avagy hogyan tovább Knut Vollebaek főképviselő úr

2010.01.18. - EuVI Elemzések II./1

Türke András István

Franciaország és az EU bevándorlási problémái

Az immigráció probléma vagy gazdasági szükségszerűség?

2009.06.25. - EuVI Elemzések I./4

Türke András István

Kudarcra ítélt-e a Nabucco-projekt?

Az EU energiapolitikai lehetőségeiről világpolitikai perspektívában

2009.04.29. - EuVI Elemzések I./3

Türke András István

Franciaország reintegrációja a NATO katonai struktúrájba

« Ment is, meg nem is, köszönt is meg nem is, vitt ajándékot meg nem is »

2009.04.03. - EuVI Elemzések I./2

Türke András István

« Eco(il)logique » : a környezetvédelem, mint a válság megoldásának csodafegyvere (?)

Milyen valódi lépéseket kéne megtenni az EU-nak a válság kezelésére ?

2009.03.06. - EuVI Elemzések I./1

EUROPA VARIETAS INTÉZET

<http://www.europavarietas.org>

EuVI ELEMZÉSEK | ISSN : 2061-9812 | **Kiadó** : Europa Varietas Association – Rue de la Sionge

9 – 1630 Bulle, Svájc | **Felelős szerkesztő** : Türke András István Ph.D | © 2009–2018

Megrendelés : [info\(kukac\)europavarietas\(pont\)org](mailto:info(kukac)europavarietas(pont)org)

© Minden jog fenntartva. Tilos a jelen kiadvány egészének vagy egyes részeinek, valamint formai elemeinek és illusztrációinak felhasználása, a kiadó előzetes engedélye nélkül.